

О. В. Аксьонова, канд. екон. наук,
доцент кафедри педагогіки та психології

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ

Нові ідеї входять до нашого життя не тоді, коли ви вже комусь щось довели..., а тоді, коли вирости ті молоді люди, яких вже почали навчати по-новому. Ідея втілення економічних знань в економічне мислення і поведінку школярів і студентів, що створює базу для загального зростання економічної культури суспільства як невід'ємної умови розквіту добробуту в Україні, може здійснитись тільки тоді, коли з'являться викладачі економіки нового типу, для яких навчальні ігри, тренінги, як і самі принципи проблемного навчання не є щось нове, а просто природні і необхідні умови ефективного навчання.

Протягом дев'яти років на кафедрі педагогіки та психології КНЕУ займаються пошуками конкретних методичних форм реалізації цього положення через систему підготовки майбутніх викладачів економічних дисциплін. Ми експериментували з такими формами як створення студентами дидактичних розробок з основних тем основ економіки, а також підготовки макетів студентських навчальних посібників для різних вікових груп.

Наші студенти створювали економічні казки, ігри та ситуації, які б формували економічний тип мислення. Ми проводили «Дні економіки» в школах Києва, ярмарки педагогічних ідей в економічній освіті, соціально-психологічні тренінги з використання в економічному навчанні сучасних технік розвитку мислення в різних класах школи № 60. Наші студенти ходили в дитячі садки, до нас приходили учні в університет, ми проводили практику в різних школах міста Києва, а також виступали в проєкті «SIFE» з проєктом «Економіці теж потрібні таланти», проводили конкурс бізнес-проєктів «Що можуть студенти КНЕУ для розвитку економічної освіти в Україні» та інше.

Наш багаторічний досвід роботи зі студентами свідчить, що в основі будь-якого навчання лежить вміння показати студенту, що саме цей навчальний матеріал, який підготовлений викладачем із конкретної дисципліни, буде цікавим для нього і корисним в його майбутній професійній діяльності та в повсякденному житті. І лише після того, як студент в це повірить, він стане вчитися сам. І якщо з цим критерієм підходити до навчання в цілому, то мож-

на стверджувати, що напевно немає нічого більш важливого, ніж навчання ефективному мисленню, а в нашому КНЕУ – це навчання мислити економічно.

Підвищення культури економічного мислення не може виникнути само по собі. В освіті зарубіжних країн існує безліч літератури з розвитку техніки мислення, в школах проводяться «уроки мислення», на провідних фірмах проводяться семінари з розвитку навичок творчого мислення, а з точки зору економічного виховання на людину впливає все оточуюче економічне середовище і спрацьовує ефект «солоного огірка». Тому стає зрозумілим, що в Україні треба розробляти, з урахуванням менталітету і національної культури, систему економічної освіти і виховання молоді, спрямованих на розвиток раціональної економічної поведінки в професійному і повсякденному житті.

Для цього перш за все необхідно навчати викладачів користуватись техніками сучасного мислення в практиці викладання економічних дисциплін. Наш педагогічний експеримент є результатом поступового багаторічного пошуку форм використання сучасних технік мислення в підготовці економістів і майбутніх викладачів економічних дисциплін в КНЕУ.

Для створення умов підготовки «високоадаптивного стресостійкого спеціаліста», а також підготовки викладачів економіки нового типу на кафедрі психології та педагогіки КНЕУ під керівництвом канд. екон. наук, доцента Аксьонової О. В., асистент Булавіної О. А., аспірант Артеменко І. Е., підготовлена авторська тренінгова програма і адаптивний тренінг-курс для першокурсників «Основи розвитку економічного мислення студентів», куди входить тренінговий блок «Економічне мислення як творче». Тренінг курс розроблений на основі новітніх зарубіжних і українських інтелектуальних технік мислення з орієнтацією на сучасний рівень економічного мислення і поведінки майбутніх фахівців в професійному і повсякденному житті. Цей колективний проект можна вважати апробацією нового навчального посібника для самостійної роботи студентів з курсу «Методика викладання економіки».

Зрозуміло тренінг-курс «IV + I» не зможе навчити першокурсників одразу навичкам економічного мислення, але сама постановка питання, конкурс на кращу метафору чи образ-поняття «економічне мислення» змушує студентів замислитись над цим поняттям, і можливо тепер вони будуть свідомо чи підсвідомо формувати власну відповідь на ці питання.

Для студентів дуже важливо усвідомити, що техніку власного мислення можна удосконалювати тренуванням і тоді немає чого боятись, коли перед тобою виникнуть економічні проблеми, які вимагають творчого підходу. Ці навички треба розвивати в процесі самовиховання і навчання в університеті.

Сподіваємось, що студенти, які працювали з нами в тренінгу «Основи розвитку економічного мислення», вже стануть викладачами нового типу, а на нашому рідному університеті колись напишуть гасло: «Економіці теж потрібні таланти!».

Л. Б. Паламарчук, доцент
кафедри педагогіки і психології

НАВЧАЛЬНІ МОДЕЛІ ЯК ПРОЯВ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Педагоги стверджують, що методика виникає завдяки науковому узагальненню педагогічного досвіду або завдяки винаходу нового способу представлення знань. А технології навчання проєктуються у конкретних педагогічних умовах та орієнтуються на заданий, кінцевий результат. Саме кінцевий результат навчального заняття (лекції, семінару, практикуму, лабораторної роботи тощо) спонукає сучасного викладача застосовувати такі технології, які сприятимуть ефективності оптимального наближення кінцевого результату і гарантують його одержання.

Термін «технологія» у педагогіку ввів А. С. Макаренко. Він вважав, що справжній розвиток педагогічної науки пов'язаний із її здатністю «проєктувати особистість», тобто чітко передбачати ті її якості і властивості, які мають сформуватися у процесі виховання. Сучасні педагоги вважають, що технологія виховання — це строго обґрунтована система педагогічних засобів, форм, методів, їх етапність, націленість на вирішення конкретного виховного завдання.

Термін «технологія навчання» в педагогічній науці та окремих методиках з'явився порівняно недавно (20 років тому). Спочатку його пов'язували із застосуванням технічних засобів навчання, а тепер за допомогою цієї категорії розкривають різні моделі процесу навчання, суттєвою ознакою яких є основні види діяльності тих, хто навчається. Моделі навчання об'єднують та узагальнюють дидактичні розробки і методичні підходи, на яких можна охарактеризувати лінії існуючих дидактичних пошуків.